

Tema	Område	Tiltak	Ansvar
Klimautslipp	Vegtrafikk	<p>Legge til rette for gang- og sykkelveier i alle tettsteder og fra boligfelt til sentrum – for å spare småkjøring</p> <p>Motivere til økt bruk av f.eks el-sykkel (i stedet for bil nr. 2)</p> <p>Påvirke/Legge til rette for enkel bruk av kollektivtransport, oftere</p> <p>Legge til rette for mer bruk av el-biler gjennom å etablere lettere tilgang til lading.</p> <p>Påvirke/Legge til rette for reise til fritidsboligen via jernbanen, der klimavennlige transportmidler frakter reisende til hytteområdene fra jernbanestasjonen.</p>	
	Landbruket	<p>Gjøre ting til rett tidspunkt, gjelder både såing, møkkspredning og høsting.</p> <p>Rennebu kommune prioriterer nabobruk ved bortleie/salg av landbruksjord.</p> <p>Vurderer klima- og miljøhensyn i all veiledning og saksbehandling (SMIL-midler, drenering, nydyrking, jordlovssaker). Bli flinkere til å tallfeste klimaeffekt av tiltak f.eks. bøndene kan bruke klimakalkulator</p> <p>Dreneringstiltak kan redusere lystgassutslipp og øke avlingene gjennom å gi plantene bedre vilkår for vekst og utnytting av næringsstoff.</p>	

	<p>Stimulere til økt bruk av utmarksbeite</p> <p>Redusere nedbygging av karbonlagrende arealer - Synliggjøre effekter av nedbygging av landbruksarealer til politikere og innbyggere. Årlig tallfesting av nedbygd areal</p> <p>Redusere hogst av ungskog. Ved å vente med å hogge til skogen er hogstmoden og forlenge omløpstiden noe utover vanlig hogstmodenhetsalder, vil kunne øke skogens CO2-opptak.</p> <p>Bruke kommunens informasjonskanaler aktivt til å dele informasjon om aktuelle klimatiltak for jordbrukere. Markedsføre klimavennlig drift/tilskudd, markdager</p> <p>Legge tilrette for salg av produkter lokalt – Lokalmatutsalg</p>	
Bygg/kommunen som eiendomsforvalter	<p>Det skal vurderes rehabilitering av bygg før nybygging</p> <p>Utslipp fra anleggsarbeid må reduseres - batteridrevne maskiner, kortere kjøreavstander, bruke kortreiste materialer</p> <p>Ved oppføring av nybygg må nedbøren stenges tidlig ute, slik at behovet for energi til tørking og oppvarming under oppføring reduseres.</p> <p>Redusere bruk av byggematerialer med stort klimagassutslipp (betong)</p>	
Areal- og transportplanlegging	<p>Definere utslippsmål for kommunen. Ta inn nasjonale/internasjonale mål</p> <p>Ikke bygge ned karbonrike arealer, først og fremst skog og myr.</p>	

		<p>Høy arealutnyttelse i nye utbyggingsområder.</p> <p>Regulere arealer for lade- og fylleinfrastruktur for klimavennlig transport.</p> <p>Oppfordre og legge til rette for bilfri transport, f.eks. ha gang- og sykkelstier, fortau, park and ride ved knutepunkt for buss og tog (også sykkelparkering)</p> <p>Fortsatt satse på sentrumsnære utfartsområder</p> <p>Det må vises hvilken virkning planforslag har på klima (klimaregnskap) Krav til høy utnyttelsesgrad for å ta i bruk nye områder.</p> <p>Delingsøkonomi, informasjonskampanjer til hyttefolket? Bruke eksisterende bygg mer?</p>	
Energiforbruk	Bruk av fornybare energikilder	<p>Utvide bruken av vannbåren varme, bruk av restenergi</p> <p>Etablere biobrenselanlegg med bruk av eget trevirke eller nærprodusert (kortreist) trevirke.</p> <p>Ta i bruk varmepumper for å utnytte jordvarme eller varme fra luften</p> <p>Ved nybygging må bygningene få en god terrengetilpasning, slik at de er tette mot og ligger i le for vind samt utnytter solvarmen</p> <p>Øke isolasjonstykkelse og tetthet i eksisterende bygninger</p>	

		<p>Bruke energistyringsystem for å effektivisere energibruken for eksempel nattsenking av temperatur, automatisk slå av lys i rom som ikke brukes</p> <p>Bevisstgjøre om å redusere bruk av energi i tomme fritidsboliger</p>	
	Bygg/kommunen som eiendomsforvalter	<p>Rennebu kommune må ha en vedlikeholdsplan for sine bygninger for å redusere energibruken</p> <p>Rennebu kommune vil utarbeide oversikt over den tekniske tilstanden til alle offentlige bygninger</p> <p>Det må velges byggemetoder som bidrar til å redusere energiforbruket, som f.eks passivhusstandard.</p> <p>Bytte til LED-lys utendørs</p> <p>Ta i bruk varmepumper for å utnytte jordvarme eller varme fra luften</p>	
Bærekraft	Kommunen som innkjøper	<p>Krav til energi- og klimavurderinger når kommunen lyser ut anbud.</p> <p>Lokal mat skal foretrekkes der dette er praktisk mulig.</p> <p>Innføre rutiner, krav og insentiver for avfallsreduksjon i egen virksomhet.</p> <p>Sette krav til produkter og emballasje ved innkjøp.</p> <p>Ved innkjøp skal det vurderes hvor lenge produktet kan forventes å brukes, og om det kan resirkuleres, brukes til noe annet eller et annet sted når man bytter det ut (livssyklusanalyse). Produkter som kan brukes lenge/på nytt bidrar til avfallsreduksjon ved innkjøp og anskaffelser til kommunens egen virksomhet.</p>	

		<p>Kreve høy utsorteringsgrad og minst mulig avfall i egne bygg- og anleggsprosjekter, som innkjøper</p> <p>Etterspørre gjenbruksplast, ikke benytte engangsplast (forbud fra juli 2021) og ikke bruke produkter med mikroplast.</p> <p>Rennebu kommune skal legge vekt på bærekraftige (miljø- og energivennlige) løsninger ved anskaffelser såfremt de ikke er vesentlig dyrere.</p>	
Klimatilpasning	Areal- og transportplanlegging	<p>Bygningene må plasseres slik at de beskyttes mot vær og vind</p> <p>Infrastrukturen må tilpasses klimaet</p> <p>Skred- og flomkart må legges til grunn for aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunen deler informasjon om dette for eksempel på Facebooksiden eller hjemmesiden <p>Dette vil påvirke bruken av friluftsområdene våre som er hovedmålet for fritidsbeboerne våre.</p> <p>Krav til overvannshåndtering</p> <p>Bruke fremskrevne verdier for nedbør.</p> <p>Innarbeide viktige klimaføringer i overordnede planer, spesielt kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og legge føringene til grunn i</p>	

		<p>mer detaljerte planer som områdeplaner og reguleringsplaner. (Krav til energiformer, tillate solcellepaneler, mest mulig felles løsninger for vann og avløp, krav til energibruk i planbestemmelser f.eks. slå av utelys)</p> <p>Tilbakeføre arealer som er avsatt til utbyggingsformål i tidligere planer, når de av klimahensyn ikke egner seg til utbyggingsformål.</p>	
	Kommunen som eier/drifter av infrastruktur	Grøfter, drens og stikkledninger må oppgraderes, og nye anlegg må dimensjoneres for å være i stand til å takle fremtidige nedbørsmengder og endret vær og klima	
	Landbruk	<p>Fremme viktigheten av jordliv, optimalisere grovforkvalitet, god agronomkunnskap</p> <p>Skogeier kan øke tilplanting på nye arealer slik at skogarealet øker.</p> <p>Økt plantetetthet i foryngelsen og suppleringsplanting er tiltak for å sikre at det kommer opp igjen skog etter hogst og at denne får et godt utgangspunkt for vekst.</p> <p>Øke ungskogpleie som gir best mulig utviklingsmuligheter for fremtidstrærne.</p> <p>Vurdere krav og prosedyrer for omdisponering av skog til beite. Er det et reelt behov for mer beite?</p>	

Helse og sykdom		<p>Innendørs fukt må forebygges gjennom ordinært vedlikehold</p> <p>Drikkevannskildene må overvåkes ifht vannkvalitet</p> <p>Informasjon om økt fare for skogflått og boreliasmitte</p> <p>Tilrettelegge for aktivt friluftsliv – vil gi bedre helse.</p> <p>Sikre grønne områder i sentrum som kan ta imot overvann fra ekstremnedbør.</p> <p>Overflatevann må ledes bort</p>	
	Kommunen som eier/drifter av infrastruktur	Vannkvaliteten i drikkevannskildene overvåkes (Dette gjelder også i stor grad private vannverk)	
	Areal og transportplanlegging	Sikre grønne områder i sentrum som kan ta imot overvann fra ekstremnedbør.	
Avfall som ressurs		<p>Holdningsskapende tiltak og kampanjer rettet mot egne ansatte, skoler og barnehager.</p> <p>Informasjonskampanjer om klima- og miljøeffekter av forbruk rettet mot husholdningene.</p>	

		<p>Undervise i redesign som del av kunst og håndverk i skolen, jf. ny læreplan i grunnskolen i 2019</p> <p>Avfall fra husholdningene må sorteres i større grad for å øke gjenbruken</p> <p>Brukte bygningsmaterialer kan være en ressurs</p> <p>Gjenbruksstasjon må vurderes for forbruksvarer samt bygningsmaterialer, koble gjenbruksstasjon med arbeidssenter for salg av brukt?</p>	
--	--	---	--